

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. III. Quid in materia legum civilium possint communitates, &
Magistratus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

clesia; sic enim declaravit Summus Pontifex in c. 1. de novi operis nuntiat. ita Suarez l. 3. c. 8. n. 3. & alij.

491. Difficultas est, an, ubi non habetur talis declaratio supremi Principis, illius Provinciae, vel regni, an in casu dato, saltem ex consuetudine, pro causis decidendis utendum sit jure Caesareo, deficiente jure illis terris proprio? Variæ in hoc puncto sunt Doctorum opiniones, quæ videri possunt apud Castropal. p. 1. vr. 3. D. 1. p. 22. §. 1. à n. 8. dicendum autem est, cujuslibet provinciae, vel regni consuetudinem, & usum esse consulendum, & secundum illam in ejusmodi casu procedendum, nisi aliunde talis usus vitiosus sit ex circumstantia, vel objecto, immutabili, & juri naturæ contrario. Ceterum in multis locis usu receptum est, ut in causis decidendis procedatur secundum jus alienum, quod nullum peccatum fovet, ubi proprium deficit. Hinc Joannes Kitionich Caesarem Regularium director, & sacrae Regni Hungariae Coronae Ficalis in sua methodo processus Judicarij juxta jus patrium, c. 12. q. 12. circa processum judicalem fori Ecclesiastici, observat, hoc potissimum fulciri legibus Regni juxta decreta Mathiae, & Uladislai Regum, artic. 40. anni 1559. ac tandem Canonicis sanctionibus art. 27. anni 1563. & art. 21. anni 1553. Unde in hoc etiam judicio, tam diu, inquit, solemus nos legibus Regni firmare, quam diu eas nobis, ac causis nostris suffragari viderimus. At ubi ijs destituti fuerimus, illico ad dictas sanctiones Canonicas confugere debemus. In casu vero, ubi nec de consuetudine, nec Principis voluntate constaret, saltem ex naturali æquitate in decidendis causis civilibus, & politicis utendum erit jure Caesareo. Nam, cum Judex jus expressum non habet in causis decidendis, æquitate causam dirimere debet, ut dicitur c. fin. de Transact. & L. quodsi Ephesi, ff. de eo quod certo loco; hanc autem æquitatem servandi nullus modus aptior est, quam lex Caesarea deficientibus proprijs; tum propter magnam æquitatem, quâ nititur; tum propter universalitatem, quâ in plurima porrigitur; ergo.

492. Si autem dicatur primum, de quo in n. 490. nimirum, illas provincias, & regna, jure feudi, vel titulo simili subdita

esse Imperatori? in illis omnino servandæ sunt leges Caesareæ, licet ab alio tanquam supremo Domino, saltem indirecto, gubernentur. Nam, licet in tali casu non immediatè gubernentur ab Imperatore; sed ab alio, qui eas terras habet jure feudi; Imperator tamen ab hoc ipso recognosci debet ut supremus Dominus directus; consequenter & leges ejus, nisi talibus Vassallis illæ provinciae in feudum concessæ sint in principio, ut suis legibus subiectum populum regant; ac legibus etiam Caesareis per leges proprias derogare possint. ita Sal. de leg. d. 7. s. 8. n. 2. Suar. cit. lib. 3. c. 8. n. 2. & alij. Porro quæ dicta sunt de Imperatore, quoad potestatem ferendi leges respectu suæ jurisdictioni gubernativæ subiectorum, cum proportionem dicendum est de Regibus, & alijs Principibus, qui quoad certum populum, & terras gubernandi jurisdictione pollent, cujusmodi sunt omnes, qui in tali Provincia, vel regno in civilibus & politicis superiorem se Gubernatorem non recognoscunt.

§. III.

Quid in materia legum civilium possint communitates, & Magistratus?

Supponendum. 1. communitatem aliã esse perfectam, aliã imperfectam. Apud Philosophum, 1. polit. c. 1. civitas, est communitas perfecta, ea nempe, quæ sibi sufficiens est, & distinguitur ab imperfecta, qualis à Sor. 1. de Just. q. 1. a. 3. censetur domus, cui paterfamilias præest: nam in hac non datur dominiū jurisdictionis, etsi detur maritalis, in uxorem; paternum, in filios; herile, in famulos; despoticum, in servos. Civitas autem (quali civium unitas) apud Latinos proprie est collecta civium multitudo ad jure vivendum; vel, ut ait Tullius de somn. Scipionis, catus hominum, jure sociati, civitates appellantur. Ex hoc vides, communitatem perfectam non posse esse unam specialem familiam, sed multiplicem; quia non potest esse communitas perfecta, nisi quæ ex consensu plurium, unica est, & sibi sufficiens. Sic Castropal. cit. p. 22. §. 2. n. 8.

Supponendum. 2. communitates alias esse, quæ Superiorem in civilibus, & politicis non recognoscunt, & per se gubernatio-

nationem exercent; alias, quæ Superiorem recognoscunt, & per alium, vel alios gubernantur. *Magistratus* porro interdum significat potestatem, & officium, gubernandi provincias, & civitates; interdum eos, qui ejusmodi officio & potestate funguntur; hinc Senatores dicuntur *Magistratus populi*, quasi seniores, saltem maturitate, gubernandi prudentiâ, & consilio; V. Pereyra in *Elucid. l. 1. Elucid. 11. n. 313. & seq.* quibus positus:

495. Resp. communitates perfectas habere potestatem condendi leges pro suis subditis; cum enim earum sit, subjctam communitatem gubernare; & hoc per superius dicta non fiet sine potestate ferendi leges, quibus ea communitas regatur, omnino eis inesse debet jurisdictio legislativa; & constat ex *L. Omnes populi, ff. de Just. & jur. ac p. Sed naturalia, Institut. de jure natur.* Hoc tamen intellige, si tales communitates potestatem suam non transtulerunt integrè in unum, à quo gubernentur. Nam in hoc casu, cum eo ipso *subdita fiant* illi, in quem suam potestatem gubernativam transtulerunt, ipsi non valent condere leges, nisi quantum vel indulto Principis habent, vel usu, & consuetudine. Unde not. leges, quas ejusmodi communitates, quæ se integrè alicui, à quo gubernentur, subjecerunt, ex hujus indulto, vel usu, & consuetudine ferre possunt, appellari *municipales*. Dixi: si integrè potestatem suam in alium transtulerunt. Nam si solum *diminutè*, ut si & ipsa communitas in ferenda lege Principem comitari velit; neuter sine altero, nimirum, nec Princeps sine Republica; nec ista sine illo legem ferre poterit; cum potestas legislativa indivisim in utroque ad legis constitutionem in tali casu concurrere debeat, ut ponit casus; ita Suarez de *legibus l. 3. c. 9. n. 19.* Bonacin. *eod. d. 1. q. 1. p. 3. n. 10.*

496. Ex dictis colliges, civitates, & communitates etiam perfectas, quæ alteri se gubernandas integrè subjecerunt, in condendis legibus nihil omnino posse, nisi quantum illis ab eo, cui subdita sunt, concessum est; idemque à fortiori sequitur de communitatibus imperfectis. Nam ad rationem legis necessariò requiritur potestas jurisdictionis in rempublicam, seu communitatem perfectam, qualis non est una familia, una domus &c. sic omnes ferè

cum Bartolo in *L. omnes populi, ff. de just. & jure, q. 1. & in L. Imperium, ff. de jurisdiction. omn. Judic. n. 8. & Canonista in c. Cum Ecclesia S. MARIÆ, de constit. c. Solita, de Majorit. & obed.*

Colliges. 2. potestatem *dominativam*, 497. & *gubernativam* diversa esse; atque adeò ex illa, non rectè istam inferri. Nam illa directè (tanquam terminum essentialiter quæsitum) respicit bonum subiecti, habentis dominium; ista, bonum Republicæ, in quam quis exercet gubernationem. Et quamvis potestas dominativa quandoque respiciat etiam bonum privati, cui præceptum imponit (qualiter id videre licet in præceptis latis à patre, marito, domino, circa sibi subditos) hoc tamen non fatis est ad potestatem propriè legislativâ; quæ nunquam per se loquendo directè respicit utilitatem personæ singularis; sed rectum Regimen, & commune bonum totius communitatis, in qua plures familiæ communi sensu ad componendum unum corpus politicum conjunguntur.

Colliges 3. communitates imperfectas 498. nec posse facere statuta pertinentia ad rectam, & politicam earum gubernationem, quæ scilicet vim *legis* habeant; ita D. Thomas, Suarez, Bonacin. quos citat, & sequitur Castropal. *p. 1. tr. d. 1. 3. p. 22. n. 11. q.* An vero. Sic enim non differrent à communitate, & Republica perfecta, contra suppositum. Et licet pagi, aut similes imperfectæ communitates, quandoque habeant forum causarum perquam levium; in eo tamen non lege sua, vel statuto, sed Principis procedere & possunt, & debent. Not. tamen, communitates imperfectas posse singularibus personis *præcepta* imponere sicut potest Paterfamilias pro sua domo; sed non perpetua; & quæ à supremo eorum Domino revocari possint. Nam hoc illis ab eo indulgeri, receptus probat usus; nec illis inhibitum est, facere conventiones inter se, quibus *in vi contractus* obligentur; sed durabiles solum, quousque, ut diximus, à supremo suo Governatore, vel alio, de illius voluntate, non revocantur.

§. V.

Quis possit ferre leges Ecclesiasticas?

499. Non est dubium, summum Pontificem posse leges Ecclesiasticas conde-

re pro